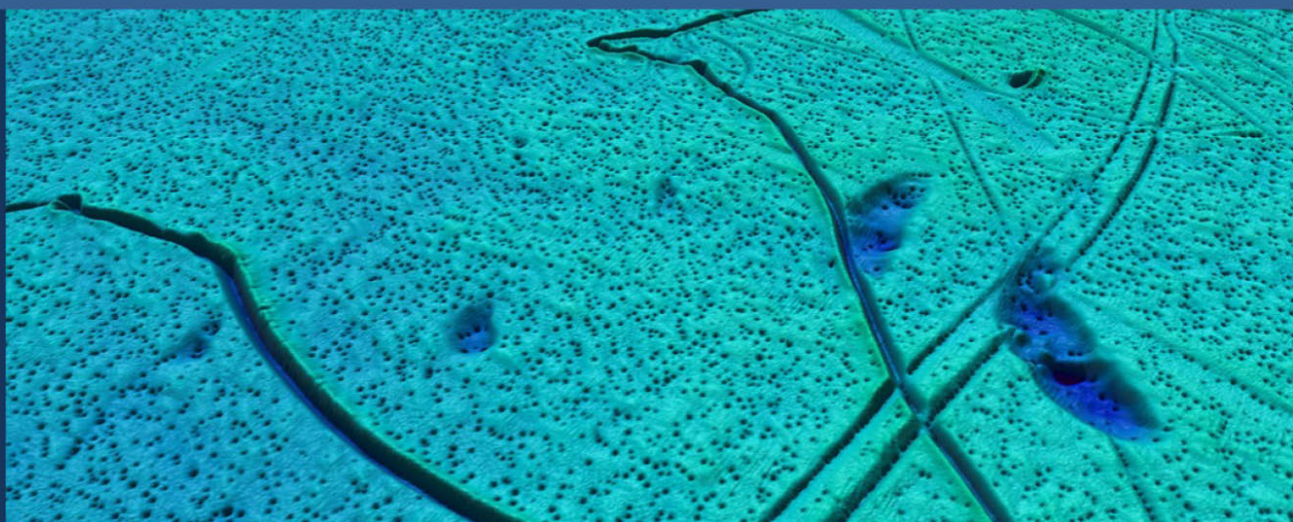

UTAZÁSOK A TENGER FENEKÉN

DARÁNYI SÁNDOR

2015

VÁLTOZATOK EGY TÉKOZLÓ APÁRA

ELŐHANG

„Nem tehetek mást, bár nem vagyok elég tiszta hozzá” –
mikorra ez gyötör, már rég reménytelen
az ügy. Bemosakodás nélkül, mint jó sebészhez illik
(kétely nem rág, mert úgyis mindig az lesz),

így neki a kötélnek. Először átrohansz
a szakadék felett, csak mert ezt nem tanítják;
de meddig tart az ismétlődést megértened?
Vár kire a banánhéj, kire a villamos,

mert hinni: bízni. És ilyen időkben
jobban másban sem, mint hogy voltak nálad
okosabbak, akik megtették az előkészületeket.

TÉLEMAKHOSZ UTAZÁSA

Mikorra az ember megérti, hogy tehetetlen, mert csak Fiú,
noha Atya már maga is, Szentlélek meg sose lesz, annyi
a tennivalója csupán, hogy az időt kivonja a képből,
de épp ez megy nehezen, lévén oly sok a dolga.

A felszín messze már, a mélybe le sohase érhetsz.
Mi vár? Amit elhagytál? Az igazság? A kétely?
Fogy a fény, nő a szorongás. Még bírod hallgatással,
s mire föladnád, késő. Mindig is az volt. Mégis,

álmodban valaki körbejár, és azt súgja: szeretlek.
Később azt hiszem, te voltál, estélyiben, pattanásos
háttal, mégis gyönyörűen, aki engem választottál,
eleven vád, és csak vártam, hogy ráismerj magadra.

KATALÓGUS

Ezek a nők, akikért meghaltunk: nézd Helénét,
ismét Meneláosznál (mióta Párizs ágya kihűlt, egyik sem válogatós,
a farkasmese meg jól jött mindenkinek); Nauszikaát –
hozzáment Télemakhoszhoz, aki mások szerint Kirkét
búbolta, ha nem épp Polükasztét, Nesztór leányát; hősök
és hősnők egybefonódó hírneve szökik magba,
terem s hullajt gyümölcsöt az idő avarába,
nincs köztük jelentéktelen, ebben különböznek tőlünk,
jó törlésszedni hozzá, aki ennyivel híresebb nálunk.
Érett-fekete szempár, szőlő esd taposókádért!
Bárkiben is kész meglátni az isteni vándort,
fiakat szülni neki, mind bátrát, vagy maga által
újraszületni a sok cserfes kicsi lányban;
vendégváró asztalaink, leterítve szemérmük tiszta lepellel!
Útrakelők hada közt hazavárók, zsákmány és agarász mind.

AZ A SPÁRTAI

Apád
elhagyta családját, el téged, húsz éve senki se tudja,
hol csavarog, lesz-e belőle még hazajáró lélek?
Antaliyába vagy arrafelé. Nevenincs szigetekre
hozni a frászt, a kalózok tárgyilagos etikája
szerint: aki élni akar, fizet is – az a spártai szajha
nem akart nem-akarni, nem csak hagyta, hogy megvezessék,
hanem még csodálni is kellett érte, hatalmi örületéért:
mindenki őt kívánja! Ez a megfoghatatlan faktor
akkor bukkan elő, mikor egy ismeretlen kedves
álmodban megkérdi, nem félted-e őket? S meglepetésedre
bevallod, a három közül csak azt, aki már felnőtt.
Ekkor megengedi, hogy a vállára hajtsd a fejed.

KALÜPSZÓ

A parti sziklák lassú torzulása.
Föveny sosem. Nagynéha egy-egy csónak.
Itt elbújálhat, mindörökre várva
az egyetlen, aki nem tér vissza soha.

Leány dala

Mint egy csokor virágot,
adom magam neked,
hogy két meleg tenyérbe
fogjon tekinteted.
Vezess! Áldás, se átok,
anyaszült meztelen,
nem fog rajtam. Kívánlak,
te másik végtelen!

Senki és semmi voltam,
most meg minden vagyok,
száz, csillagóra-békén
örködő háznagyod,
csak mert te így akartad,
s hogy szót fogadtam én,
a felmagasztalástól
megszédült bűn s erény.

Felhő vág át a tájon,
nedves hőség remeg.
Mert az lettél, királyom,
miféle képletek
mondnak ki most már minket?
Szavak, szavak, szavak!
Egy világot kínálnak,
megbolondítanak!

Semmi mást nem ígérek,
csak hogy magam leszek,
s ha túlélem magányod,
vagy mint kísérteted,
melletted minden órán,
majd távol, majd közel,
fogadj el foncsorodnak,
s végig tükröm leszel.

Fiu dala

Esthajnalcsillag! Véres estikék!
Mert így akarsz, mondd, mitévő legyek?
Akár árnyára fogyó hold-negyed,
hagy el erőm, kiből sosem elég,
ha rád nézek – jössz az ég bársonyán,
máskor a lábad sáros és poros,
ringsz jókedvűen, telten, mint a rozs,
vibrál a szél nyomodban, békanyál
pettyez mosolyodtól szédült vizet,
vagy nincs, ki vigasztaljon, bármi bánt,
s bár lépted vontatott, könnyű bokád
örömömért látványával fizet?

Lebír a szóval küzdő zűrzavar,
megnémulok tőled, vagyok kuka,
aminek egyedül szemed oka –
fekete, mint tavasszal az avar,
aszalt szilva, oportó, éjsötét!
Hogy el ne tűnj, minek nevezzelek?
Fogsz-e így tündökölni, hogyha meg-
kapsz, s megmutatod titkos berkedet,
hol rózsá terem, borbolya, jövő,
s a megszokásban lassan elkopunk,
vagy elfordulsz, kettéválik utunk,
télbe fordul, mi ősz volt s nyárelő?

Fázom. Az idő terhe vállamon,
mikor neked hűséget esküszök,
s hadd essek szét, mint céltalan üszög,
ha lelked többé nem találhatom!
Ha elvesztem bizalmad, menj haza.
Hagyj el, ha mástól már többet remélsz,
de addig égess: forrón, mint a félsz,
és mint a dél, és mint az éjszaka.

Föld

És úgy ajándék, mintha még sosem
lett volna az: némán erkölcs-feletti,
akit a hírnév meggyűr, összetép,
de azt teszi, amit akar, s a másik
szabadságának pusztá eszköze,
nem több. Rajta az érthetetlen hamva,
e letörölhetetlen idegenség
– csak messzeség teríti ezt a tájra –,
mert lényege a kiismerhetetlen.

Ma még fekete, termő, morzsalékos,
majd cserepes a forró láthatárig,
eltikkasztó szomszárától fuldokolva.
Tőled függ, ki gyümölcsöt nem teremhetsz,
egyet lát benned, végigél, csalódik,
és nem fogy el az ön-odaadásban.

Három vers Hölderlinhez

I/ Gyűlöltem élni, és a többi holtban
az alvajáró isteneket
ismertem fel. Hüperión tanyáján
te otthon; koldus mind, ki nem kért
bebocsátást.

Ó hogy szerettem volna
lenni valaki más,
aki nem vagyok!
Értetted volna ezt?

II/ *Ha* megállunk. Nem, az elragadtatásnak
nincsenek órái, parkjaiban nem bóklász
róka, se medve. Ez a múltak talaján szaladó láb
az idő, az erős lába, ki magától fut, hadd előzzön
igyekvőt, s megkoszorúzza babérral,
mert első folyton a célban.

De ha hűs vized ihatom, nincs az a mámor,
ki lehullni sietve az égre szalad, csak hogy egészen
övé légy.

III/ De ha *volna* csupán, csak a megtanuló hasznára
válnia, mintha szokásból gyújtana nagy tüzeket kétség,
meglátni mindama rejtett kincset, amit beidegzés
süllyesztett le az ösztönszerűbe, csak hogy
kiragadván, felszabadítsa a szégyen alól, de kimondja:
mint utazó, hazatér. Megjön, aki távol
volt ideig, a hegyek képén túl, vélt idegenben,
szív vadonában, holt kéreg s élő iszalag közt.

Ó ha vágyteli mélyből a magasba
búvópatakunk felszárnyalni sietne!
Mennyi egyensúlyvesztés húzza-halasztja
a megbékélést! Nem törpül többé el a semmi.

Szobor

Mi az élet: a rendezettség
magát átörökíteni képes foka. A halál?
Elpattant buborék, elnémuló zene, csillagok
hallgatásából szobor:
mindenség felett űr,
fel nem fogható alakzat.

Téged szólítlak, csend. Körvonalaidd az éjszaka, palástod
lét-luggatta nyugalma
mindent betakar. Hova vezető utak?
Követjük, noha kérdés. A bankett
jóideje tart már, kedvteli szóval most ha találkozsz,
nem húny ki parázs. Te a létteli élet
letéteményese, bárzongora-szóval csapva be valcert,
mint idegen sokaság nem leli útját a habokhoz!
Már idegenként hal szomjan önnön partjai mellett.

Te a hárfa.

Törvények

Megfelelni! És én nem feleltem meg neked.
Fontosabb volt háború, hírnév, trójai szuvenír.

Soha semmit se lehet befejezni
kötéllel, késsel, dárdával, sehogy.
Azt csak hiszed, hogy ölni a megoldás!

Az igazság az, hogy kísértetek
vesznek körül, akár tetszik, akár nem,
a különbség csak annyi, tapad-e vér a kezedhez.

(„Múlt vesz körül, már minden pillanattal
több. Fulladozunk benne, mint a sár.
Múlt és jövő között, a fal tövében
a Spree közömbösen, egyhelyben áll.”)

Ez az én vétkem is: a Hauptbahnhof, soha nem jártam
túl rajta, mert az S-Bahn – ugyanaz, ami ötven éve,
ugyanezek a kocsik – nem mehetett tovább nyugatra;
és a megosztottság is, csak a festék rajta más.
A harc arról szól, percről percre mennyire testesítesz meg egy eszményt?
És a játék ezt a harcot álcázza szerelemnek.

Lányoknak ismerősebb a dolgok egyszerűsége,
hisz festményből keretnek születnek; tetszeni
engesztelés a csalódásért, amit okozni fognak,
mert muszáj, nem mert akarták; nem oly kemény a szívük.
Folyton készen kell állniok, hogy valaki beléjük szeressen,
s majd bölcsen eldönthessék, cserébe kibe szeretnek,
ez a rossz döntés réme, ijessze mórrikálás,
ahogy macska-kecsesség ébreszt gondoskodást.

Mikor lesz biztonságban? A kérdések kérdése ez,
kire érzékeny kicsoda: a belépő kit képvisel.
Ártatlanok abban, amit okoznak, noha készülnek rá,
mert nem tudják, melyik pillanatban rántják le az abroszt,
verik le a lámpát, indul váratlanul
lavina lábnymukból. (Ám Angilaperta
kettőt szeretett, akik kizárták egymást,
mégis megtörtént, és ezzel nem bírt mit kezdeni:
a *Kegyes urunk*, *Carolus* alapproblémája ez.
Felveszel egy könyvet, mindegy, előtted vagy utánad
írták, s máris rajtad hasal a dzsungel.)

„Ha nem akarsz, nincs miről beszélünk;
ha akarsz, majd megtudod, hogy hűséges vagyok,
másához; persze, hozzád is az lehetnék,
de ahhoz meg kéne győznöd.
Hogy feküdnék-e meztelenül
veled egy ágyban? Ha szeretnélek, miért ne?”

Budapester Strasse

Mintha gólem próbálna könnyed lenni,
a másra tukmált lelkiismeret
Berlin gyengéje önmarcangolásból.
Nem nőni ki – eltávolodni tőle,
mint a letépett végtag járja táncát.

Rilke azt mondja: itt vagy a tömegben,
keresel és kereslek, nem találjuk
egymást, feladnánk, az se sikerül,

minden napból a hamv nosztalgiája
marad, kihűl és úgy reménytelen,
ahogy csilingel a sötét zsarát,
s hiába tudjuk már, ki volt a másik,
ki lehetett volna, habár a vágyak
nagy mészárszékén végzi mind a több,
s azt is hiába, honnan volt a merszed
természetesnek lenni, mint akit
összparlamenti többség támogat
és birodalmi normák képviselnek,
míg mindenén átüt az őserő,
lehengerli az ártatlan-gyanútlan,
hogyan aztán ájulatban fel se tűnjön:
nem te győztél le, ők csak, a tiéd,
a túlerő. Mert csak megfosztatásból
épül erős alap, hogy elviselje
ön-vesztesége megpróbáltatását,
és hogyha ránk találna, elsietnénk
mellette, mint szokotthoz visszafordul
a kéz. És minden arcban ott a kétely,
vajon te vagy-e az, akit keressek,
s a gőg, hogy mit törődne is vele,
hisz így elég az átlagnak egészen.

Nem te győztél le; és megtisztulások
sokszáza is kevés, hogy eltörölje
stigmád, mert annyi kiszolgáltatottal
vándoroltunk, s valami megmaradt
az elkoptathatlanságig-egymás
vonzásából. Félórával odább
jajgat a táj a jelentéktelentől:
az üvölt így, kinek nincs otthona,
csak vágyik rá, de nem tudja, mire,
mert bármi teljesül belőle, olcsó,
és azt hiszi, ha ordít, ereje
kudarcait sikerré alakítja,
vagy még nem hördült elég hangosan,
azért változik lényé bömböléssé.
Görcs itt a fa, görcs minden egyes fűszál,
s a kosz, a külváros, ipartelep
hirdet ki győztesnek illúziótlan –
sínek mentén a barna zúzalék,
váltók mögött sötét alagutak,
olajzöldre festett híd vasbetonból,
vásárvárosba egysávos kihajtó,
újjáépített vasútállomás
(ahogy negyvenöt előtt nézhetett ki;
közakaratból mit se változott,
a traumák helye szőnyeg alatt) –
míg végre nincs tovább: a kő, a vas,
a mennybolt neve expresszionizmus.

Nem te. Mi hozza vissza, mint a nincs
szárnyán lebegő örökkévalót,
egy elkapott, boldog tekintetet?

Hogy a tökély: belélegezhetetlen,
és mennyire nem más, csak önmaga.

És ezt az érzést teszi múlt időbe.

Döntetlen végleg

Gyerekfejjel azt hittem, mennybe mentél,
nem ezt az őszőlő vinnyogó betont.
A lapos űrt kettévágja a beltér,
hanem a titok régen rád omolt.
Ez csak egy sír, te meg Árkádiában;
vagy mindenütt, s a túlvilágon én?
Sebként lüktet a nincs száz nyílt hiányon,
pipacstenger a semmi közepén –
akit takar, sosem te. Más se voltál,
mint élő: nincs konkrétum, nincs helyed,
csak ez a vásárváros, néma portál,
meg az elvirágzott tekintetek.

Ez már agónia, csak végvonaglás:
egy el sem kezdett játszma véget ér.
Ha összeütköznénk, se bírnánk egymást
felismerni, két idegen tenyér –
az angyalszárny, ha nincs kitépve félig,
előbb-utóbb mégiscsak elragad,
dühödben összesározod az égit,
és ez marad, meg a csatornaszag.

Ki voltál, hogy azt hittem, véget érek?
Személyiséggel töltött térfogat,
kibe a vágytól hálni járt a lélek –
elandalodtál, s azt hitted, szabad?
Valakire, csak végig arra vártál:
meglássa benned a fantáziát –
mi volt a szerepem, ha volt, s a vártnál
mit tettem jobban, hogy szíven talált?

Már nem tudlak ártatlanul kívánni.
Az az idő elmúlt. Szomjas vagyok,
s hiába minden tettetés, ha bármi
mesterkedés rútul cserben hagyott!
Álommá változtattalak egészen,
belepusztultál, én meg úgy beléd,
mint aki többre vágyott lenni készen,
de bedarálta, disznóhúst, a lét.

A címzett ismeretlen

I/ Akkor az egyik legnehezebb útra
elindulok most. Elkísér a kín,
mert hiába telt el ezernyi óra,
átlátszol mások körvonalain.

Keresni azt a többet, melyhez képest
az emberi csak láz meg törmelék?
Ha neked belefér, nekem miért ne –
s ha neked nem, nekem miért elég.

Miért elégszem meg a földi széppel,
miközben hívogat az égi szép?
Nem tudom. Szédülök, nem kell az étel,
jég életem, s a lélek benne: lék.

II/ Üres vagyok. Nem érzek semmit,
és a legszörnyűbb éppen ez:
bentről bazaltlapok lebegnek
fel – kettétépett egy repesz.

III/ Ragaszkodással máshoz is talán,
mégis engedted, hogy szeresselek,
jóhiszeműen és ártatlanul.
Később a báboknak, magam helyett.

Nem tudom, mit mondjak. Mi végre voltam,
és ötven évre rá mit keresek
még mindig, holott írva volt a holdban,
mert nincs, mert álom, mert nem élvezet,

hisz nem nő benne semmi hatalom,
amit felél a megtestesülés,
csak megsimogat és odahajol,
és ott van nála, végre ott a kés.

A/ Mit jelent „megtörténni”? Fogható valóságot? Nem.
Ha úgy vesszük, nincs addig egyetlen anapesztus,
míg festék nem tűri; ám ha a dolgok természetét
keresed, jó helyen kopogtatsz, te ismeretlen isten.

Gyorsan tájékozódnod. Akárhol is vagy, otthon:
ez a te erősséged, az ismert öntudatlan.
Harci szekér vagy gálya? Mindegy, hová röpít:
az alsó tájat járod, villódzó burka szédít,
elveszejteni próbál, de nem csap be – tudod már,
a halhatatlanokhoz, hozzájuk húzol ott lent,
nem az élőkhöz, vágyuk arcod csak karmolássza.

Forrásszentélyből jössz fel, megmerítkeztél benne.
Felpillantasz az égre, állócsillagaid
mandalája ragyog nem-pusztuló nevekből,
hunorgó fényük léted a messzi éjszakában.

B/ Mert a férfit kiveti a bölcső, csak hogy zokogjon utána.
Így kezdődött az egész: felbukkant Mentész
Ithakában, osztotta az ész, lévén álöltözetben
a bagolyszemű, aki mint egy álarcosbálban,
mohón és élvezettel kavart a vendégek közt, egy
csak általa meg a felsőbb vezetés által ismert ötéves terv
bűvöletében; királyt, tisztességgel fogadták,
noha mindazok, akik vagyonából kienni voltak ott a leleményest,
zsarolók, persze gyanakodtak; ám Télemakhosz szót fogadott:
anyjával összenézett a tanácsot meghallván, majd útra készülődött.

Nincs, csak jelen. Az egész értelmetlen
azon a ponton kívül, ahol történnek a dolgok
két megváltoztathatatlan közé szorulva – üllő
s pöröly között vonagló vas vagyunk. Az isteni szféra
(örök vagy nem örök) úgy időtlen, hogy egyidejű,
nem nyűgözi okság, tett és hatása nem különbözik,
a teljes van ott minden pillanatban,
áttekinthető, mint egy terepasztalon,
könnyű kézzel bábót üt le emez, rak fel amaz,
minket. Folyik a játszma.

Az ember ugyanaz, csak a módszerei áttételesebbek,
s azért tehetetlen, mert épp ezt nem érti: a változás
kimerül játécai készletében, miközben ösztöne gyötri.
Lompos tanítások hergelik örületbe,
másokat tép szét, hogy magát ne kelljen,
bűn bántja, feloldozása ára a részvét.

Nem volt idő semmire. Az utolsó két ló horkolt,
ahogy befogták őket; több nem maradt
az istállóban, így hát útra keltek
a könnyű kétkerekűn a hajnali hidegben, két szörnyen idegen kétség,
Nesztór palotája felé, Püloszba. Ez a név kaput jelent.

C/ Amiről nem szól a fáma: a nimfa időtlen bájai. Freudi helyzet:
Télegónosz is Odüsszeusz fia, Kirké méhének gyümölcse,
csak hogy véletlenül ledöfi apját, erre felé ez úgy látszik megesik.
Ez az a pillanat, mikor Eugammon szerint
Télemakhosz feleségül veszi apja gyilkosa anyját,
Pénélopéval áttelepülnek Aiaiába,
mostoha fivérével pedig nem foglalkozik tovább.

Pénélopé öregasszony: özvegye annak, akit várt csellel, kétségbeesve,
az meg fiút nemzett végzetére idegenben;
most odakerült ő is, távolra, el kudarca színhelyéről,
de nem akárhova, hanem pont sorsa epicentrumába,
mindketten messze már. A nimfák nem öregszenek.

D/ Az ismétlődésekről magában
az embernek fel kellene ismerni a cserepeket,
összerakni a tükröt, s megnézni benne, mit lát.
Nem magát fogja, akit megszokott.
A barbár nem idejétmúlt, hanem modern,
mint egy szakállas vicc, mely földtani korokat él túl,
ott van minden kanyarnál, leköp és feltaszít,
hogyan Oidipuszként dárdát ragadj.
Lenéz, hogy provokáljon, majd te is lenézd,
onnantól az ő asztala, ő nyer. Te pedig megölsz,
nincs más kiút. Ez benned a modern.

Itt hagynak az apák, akikről annyi hősköltemény szólt,
a jó sajtójúak, példaképnek ajánlkozók, közhírré tétetettek,
megkíméltek a választástól, kire hasonlítás, hálát követelnek érte,
emlékük ápolását, dicsőiséget, munkából áldozati füstöt,
s ha követed árnyuk, nem érted meg soha, hogy lettél ez a csódtömeg,
vasalás közben. Aztán, hogy bosszút állj
rajta, feleségül veszed a gyilkosa anyját. Hát, ez is egy megoldás.

E/ Ezek egyszerű dolgok. A férfinak
mindent meg kell támadnia, ami egy fejjel magasabb nála,
feladatot, másik hőst, ez a kultusz alapja,
más vakarja, mint akinek viszket.
És könnyű az apáknak, mert folyton bizonyíthatnak,
nem várnak senkire, az asszonyok várnak rájuk,
mihaszna halásznépség, ki tudja merre lófrál?
Folyik a tematizálás: kiről beszéljessünk este?
Rólad, drágám, aki kibeletél tizenhat trószot,
a zsákmányból pedig felújíthatjuk a konyhát
(nyílt tűzhely helyett láttam egy isteni bográcsosot a múltkor),
vagy rólad tubicám, aki toltad a vetéltől,
és ha el nem vetéltél, miután eltűnt a láthatáron,
foghattál ki csellel tolvaj szolgálon, paraszton?
Mindketten megtanultuk, mit ér a harag
hatalom nélkül, de míg egyikünk a szaporulatot ügyelte,
irtotta addig a másik. Ez az eredeti munkamegosztás.

Ha érted, nem vágysz rá. Ha vágyol rá, nem érted:
felnőni mást jelent, vagy mást kéne jelentsen,
és nincs hová sietni, amíg a mérleg ez.
Vannak mentalitások, megtestesüléseik,
egyik halandó, a másik halhatatlan,
nagy katyvaszba kerültél, mely önmagát forrja újra,
jól vigyázz, mit kívánsz.

F/ Hermész, a lélekelemző nem játszik főszerepet
az eredetiben, noha akadt dolga bőven.
Sértett egók, összekuszált tulajdonviszonyok
szerelemnek mondva, mintha mentséget talált volna a vesztes –
a gyűlölet erjedt íze, ha kisebbrendűség forr ki,
részegítőbb a sörnél, melyben Germánia vétkes.
Pénisz-puha irigység, mindent megkeserítő!
A döntő pillanattól rettegő félelem!
Oly kiszámíthatatlan, mitől boldog az ember,
csak egy biztos: folyton elégedetlen.

Lélek, nem ész tudósa
hozta forgásba a hintát,
cáfolni képes mindent,
ami nem egyszeregy.
Árész, Aphrodité meg a többi
féleszű roncs csupa kényszer!
Ő tolvaj, hazudik, tovasurran, mielőtt kielégül,
csordát hajt el, a kettős beszéd mestere, nincs benne becsület,
belső poklot járkál, kalauz az alvilágba.

Ez felnőni szeretne, lány csecset szopni ismét.
Az önmagát ringatná, vagy azt, ki megkívánja,
ha felnőtt, mert vágyát egyedül ez borítja lángba,
s a lanton, melynek kínok a húrjai,
egy kopasz herma játszik.

*G/ Afféle festett szőke
a férfiember álma,
és hogyha visszavárná,
hát majd magára vessen.*

Dúdolsz. Együtt ölni, van-e mélyebb férfibarátság?
Talán egy orgián. S hány akháznak kellett pusztulnia,
csak mert Agamemnón nem elkérte Briséiszt!
Semmi se hoz jobban össze apáddal, mint egy jó közös
kis mézárulás. Együtt vagytok veszélyben, véditek egymást,
együtt győztök és büntetitek meg a legyőzötteket.
Történelmet csináltok háztájiban, kisvállalkozásban.

Egy jó muri. Itt előjogok sérültek; a kecskepásztort majd kiheréled,
ahogy Eumaios szokta a malacait, a szemét kitolod,
hadd bízson benned apád, rendes fia van,
Melantheusz meg menjen, amerre lát, a remegő lábbal
eltámológó malacok után. Utána túlrendelitek magatokat
kurvákban. A király hazatért.

Kutyák vonyítanak, itt van már az éjféli.

H/ „A könnyek örületét elkeverve haszonnal.
Valami lázban égőt csapvízbe mártani.
És minél távolabb az első sortól!
(Helyezkedj el. Kényelmesen.)”

Így készül az acél is, miért nem
ismerik föl? Nincs ebben rejtély,
a hasonlat nyilvánvaló,
szinte már fáj, olyan lapos!
Csak aki kimondja, Szibilla,
de hozzászokni lehet. Tedd meg az első lépést,

teríts rá fonadékot, a kigőzölgések
akadjanak fenn rajta. Háromlábbon ül,
zárt és nyugodt tükör az arca,
befeleg ügyel, vak itt –

fegyelmezett panasszal
lepke a lámpa körül:
égeti a glükózt.

De ha mindketten meghaltunk volna,
s most találkoznánk véletlenül,
hogyan kezdenénk újra?

I/ Mert nem látod, hiszed azt, hogy jobb lehetsz magadnál.
A csel felőröl – sunnyogsz, előle menekülsz,
akit nem vállalsz, mert nem elég, nem bízol benne, csalódtál,
és ezzel üres a trón, senki, hogy másokat vezessen.

Nem tudni, vajon Peisizisztrátosz beleszeretett-e Télemakhoszba,
csak hogy megtetszett neki, bensőséges barátok lettek,
bármit jelentsen is ez. Együtt kerekedtek fel Püloszból,
indultak el Spártába, a partról a hegyekbe,

olajfák közül a mézskőz erdeibe, zúgó tölgyek
meg fenyvesek közé, a tavi démon országába,
ahol a lányok fiúmód szeretnek, azok meg szótlánul tűrik
önnön hiába- és nyilvánvaló természetüket.

Felszarvazott Meneláosz elég jól fogadta őket
(végtére két királyfi, noha még pelyhes az álluk):
az istenekre fogta, mért lett köznevetség tárgya,
közben forrt benne a méreg, uralkodni így bajos;

s hogy folyton emlékeztessen a megaláztatásra,
megint mellette Heléné, a mindig jókor lelépő,
Aphrodité meg Erató hűséges szolgaleánya –
ha majd felakasztják Krétán, őt is utoléri a sorsa.

J/ Láértész nagyapát gázok feszítik, a vendégek miatt
Pénélopé rég eltávolította a házból. Az ember már csak ilyen.
T. olykor meglátogatja, az öreg egy kunyhóban él,
vagy inkább tengődik, napra nap a fia után kérdez
konok szelídséggel vagy kérlelhetetlenül, de váltig.

T.-t már nem ismeri meg elsőre, vakon végigtapogatja az arcát:
fehér szakálla csupasz, beesett mellére hullik,
kócos szőr más gyér kóc közé a bordák törékeny ketrecén –
aztán persze a hangjából rájön, hogy nem a régvárt tért vissza hozzá,
olyankor még jobban összeesik, csak hogy megint összeszedje magát
újabb egy napi várakozásra, melynek húsz éve nem akar vége szakadni.
Látogatója se a csilingelő hangú, kacagó kisfiú többé,
és ahogy távolodnak, egymáshoz úgy közelednek is
a megértésben, hogy ez másként nem lehet. T. leverten, majd füttyörészve
ballag le utána a dombról, le a palota felé,
mely tágas udvarház inkább kis olajfaligetben,
a végzet szőrgombócát emésztve. „A megszületés módján
nem változtathatunk, sem a körülményein. Mindent a maradék
állapotából. De miért

tisztelni kell az embert, mintha egy ismeretlen isten
toppanna benne élénk, nem ál-udvariassággal,
csak a szabályokat betartva, hanem teljes tisztelettel?”
Nem tudja, hogyan büntetné a várandós Melanthót,
aki összefeküdt a kérőkkel. Már ha az a nap egyszer eljön.

K/ A virágos huzatból kilóg a paplan sérve,
és Télemakhosz most már ide-oda utazik az időben,
mint aki nem bírja abbahagyni, betelni a Wizzair-rel,
azt pedig, akit keres, soha, sehol nem találja.

„Senki nem felelős
a mások tetteiért. Ez felmenti az égiet: merre lófrálsz, apám?
S aki benned tükrömbe nézek, milyen atyja leszek
gyermekeimnek? Mert idő nem létezik, eltűnik az egymásra vetített
fejlődési sorokban, ahogy a csecsemő megvénül,
és ebben mindenki önmaga apja-anyja, lánya-fia, vég nélkül.
Csak a kibontakozás van, meg a váltig újrakezdés,
melynek egymásutánjai az időnek hívott színtér,
hogy a nemvalódi felszippantson minket, tubákot az orr,
s széttüsszentsen, mondván: kataklizmának hívjátok ezt.
Az istenek ártatlanok abban, amit teszünk
másokkal és magunkkal, nincs kire mutogatni –
ha kibúvót keresel, higgy csak az áldozatban,
a felkanyarodó füstben, mely égett zsír bűzét teríti szét,
vagy büntetésben a bűnhődés helyett, melyet önkéntes volta
tenne szelíddé, ha volna érzéked az önfeláldozáshoz.”

L/ A pszichoanalitikus költészet egy belvilág topológiáját
térképezi, nem a szép, hanem a pontos bűvöletében,
állandó földrengések közepette, hol púposodó,
hol berogyó talajon gondolva ki a mértékegység
fogalmát, harmadkori eszközökkel.

Ezek a grafittik – szörnyű. Nem Isten, a művészet halott:
csak az igyekezet maradt belőle, harsány kísérletezhetnék,
a kiáltozás, hogy rá is figyeljen valaki,
s mindezt a nyüzsgő közöny hátterében,
ahol minden nyöszörgés elhal fénytelenül.

De miféle testet hoz létre a szellem, ha neki mer vágni az útnak?
Mi a cél? Horizontján felhők gomolyognak, körül víz pusztasága, a tenger
végtelen, mint a vágy valami elérhetőre, s a szilárd,
ebből a kimondhatatlanból születik előbb az álom,
aztán a fogható, távolból a közel.

M/ Télemakhosz kamaszkorát belső számmisztikája
határozta meg, ám a számokat nem ismerte, csak ötig. Volt a Csodálatos Egy,
akinek el kellett tűnnie; volt a Második, nem egyszerű ismétlődése, hanem
fájdalmában közelebb, indulatában magától hagyta ott; a materializálódó álom
harmadik foka másként volt távol és közel, még mindig a láthatárról –
a peremet képviselte, az alig beláthatót, amint selymes-puhán
fedi a vaskeményet. A Van, Aki Nincs, innen a végsőn, ám állandóságában
már megidézve, látható voltát a másikért feladva; s akiben találkozott
ez a negyedik meg az első, míg végre rájött, hogy ez az új erő a jelkép.
Innentől azonban már út se volt, a levegőn kellett járni,
s ahogy tanulta a számok értelmét, a hatosé lassan derengett: Hús volt a neve,
az anyagba vetett lélek szenvedése, hogy helyzetéből a legtöbbet kihozza.
Lesz-e vajon több? Nem tudta, folytatódik-e, se a tartalmakat,
amint megtestesülnek, bőrgúnyában jelentésük leplezve le.

De ha van irgalom, mégis ez, nővérek testvérisége, a sóvár
meghaladása, kőrisnimfák kisdéd Zeusz körül, minden nyilvánvaló
közös új burokba rejtve, az előidőbe megint, ártatlanul.
A visszatérés, melyet új szerepek készítenek elő. Ugyanazok a mosolyok
már mást jelentenek, s hogy elhibázná, ha csak a múltat keresné,
mert a megtorpanásban liftaknáknak rejlenek; ám csak a Több
képes ilyen tréfákra, hogy megismételje magát, újra belépvén;
gyönyörködik elszoruló szívben, kiszáradó torokban, mulattatja a mutáló
hang, elcsukló szavak, a megsebzett tekintet, mert szavak nélkül érti,
s erre az értelemre vadászik Télemakhosz:
szavak mögötti lényeg, a sokféle alakot öltő
ingerli a megnevezett testek mosolyában,
köztük hajózik, önmaga apja, magát nemzi a vágyban.

„Te kormányosnak születél, nem kapitánynak; de ismét –
mit számít, létezik-e Északnyugati Átjáró?
A válasz egyszerű: minden ezen bukik vagy áll.
Lejár sz az alvilágba, ott is őt keresed.

Mit számít, álom vagy élet a valóságosabb?
A tágas téridőben egyetlen diszlokált
tartalom testesül, múlik és kezd újra,
Egy és testvériség tanítása innen ered;

s testté válni megint talán elkerülhetetlen,
ha az ember szellemmé vált. Ezek csak végletek.
Mondd neki, hogy kívánod. Ez az egyetlen bók,
s a kibomló játék
mindent megold majd a rögtönzés hevében.
Amit elképzelsz, megvalósult; és a szerelem a képzelet álma,
hogy kevesebb legyen ismét, úgy szenved a magánytól.
A Többhöz vezető út egyik csapdája ez –
két álom álma vagy, ezért anyag.

Aki járt lent, mindenét onnan hozta, árnyak válnak benne szavakká.
»Kanca vagyok, szánts belém« – mondja Aphrodité Kheirónnak;
kell lenni egy olyan mítosznak is, melyben Orpheusz Kharón fia,
és ha a kései meg a korai verseit egyszerre írja,

nem iránytűt vesztett, csak naplót, de az út folyton ugyanaz:
egy belső függvény pontjai ugrálnak a papírra
a csillagok sorrendjében, ahogy kilátszanak.”

N/ Kishatárforgalommal a pokolba, jársz ki-be, vízumod van.
Meg a szabad akarattal ránk löcsölt felelősség,
hogy az isteni szeretet a feltétlen elfogadás
frekvenciáján édelg a tékozló fiúval, mintha ő
teremtette volna a kreclit, amelyben kikötött,
s ahol a Jób-teszten meghúzott diáknak
hírré válni az egyetlen kiút.
Mert partizánként kéne ellenállnunk
megszállt területen, te meg majd aszerint ítélsz,
harcoltunk-e az ördög ellen, aki ugyan gyöngébb nálad,
viszont közelebb lakik – hűbérurunk, sanyargat,
míg te legyőzni lusta, vagy felszabadításunk
közömbös neked (mi zajlik, Flandriában,
fenségedtől oly távol, megható)?

A majdani,
legvégső győzelemkor ez lesz tehát a mérce,
az elmaradt diverzió; vonatot robbantani bitó
tővén, sok el nem dózerolt trágyadomb,
mintha nem nálad lenne az ok, nálunk meg a következmény.

O/ Az egész nem arról szól, tetszeni fogsz-e másnak,
hanem ha van tiltott irányod, el mersz-e tévedni arra,
és meddig, az eszközök közt kényesen válogatva?
Az igazán korhatáros dolgok odabenn vannak:
a testi izgalom rácsként választ el tőlük
(folyton a kezdet végén, kapun kívül rekedned) –
azt hiszem, az a kérdés, a lelki meztelenség
vágyat gerjeszt-e szintén, ahogy a test látványa
sürgősebb minden másnál, hogy sorompóvá válva
megtiltsa a belépést a kukkolónak; és ott, a másik egyenletében,
a képlet azonos helyén a lélek szerepe
lebír-e, és miért, két én egyesülése
beszippant vagy kiköp, megkeményedő selymet.

Építeni valami romlatlant, ne csak újat,
alapelveiben célszerűt; romolhatatlant e sötét kor
dalnokaként, nem eladhatót, lámpást a homályban:
a végsők keresése ennyi, és ennyire való. Többre ne számíts
igazolásul. A lassú felfogású majd hivatkozhat erre,
te azonban vétkes, mert köntörfalaztál, hogy időt nyerj,
s eljátszottad nyereményed. Aki látásra születik,
arra, hogy a szemét
maga vagy mások kinyissák, nem tetszésből, akarattal,
hanem mert ez a sorsa, ne vinnyogjon a fénytől:
vakuljon meg vagy lásson, de ha meg se próbálja,
egyedül arra ne legyen mentség.

P/ Végül se tudjuk,
a tartalom honnan ered, noha ünnep meg a szépség
közelebb a tökélyhez. Az időt
nem bírjuk idegekkel: húszéves szépfiú feldarabolja vén
szeretőjét, mert az szakít vele – az utolsó
alkalom mindenkit megvisel. De aki végletekben
hisz, a foglyuk is marad. És csak két
úr esetén szörnyű a szép: ha vannak végletek.

*Érkezz vissza az Egybe!
A Kettőből maradj ki!
Akár a nád a kegyre,
a szélre, vár a lagzi.*

*Sarok-párok tucatja:
érzelmeik közt feszültség
kiszülése a magma,
nem bírja el gyümölcsét,*

*s a szikra úgy bolyong a
pólusok közt, úgy bújkál,
mint tavon könnyű sajka.
Alatta néma Bajkál.*

Q/ A kérdő pillantások mezejére, szétnyíló köntösök
oázisába, az éjféli
termeibe. Hol visszhang bókol susogva: még.

Egyfajta győzelem
napja ez is, nemzeti ünnep, mindegy, hányadika; kétes
ügyek sorozata egyensúlyban még mindig, ünnepli önmagát.
Minden út ugyanoda vezet, épp csak tetteti a mást;
kérdés, miként sikerül képnek látszania,
miközben nem az, s ha egy barlangnak sok bejárata
volna is, ez számít-e, vagy a folyton átfestett úr,
a része-egésze kétely – önálló létű-e
egy folyosó, vagy a rendszertől elválaszthatatlan,
nincs, noha van? Ez a rejtély pusztít el
az egérfogóban, torkunk borotvaélen, szép fejünk
ráng jobbra-balra. Meg a szint, ahonnan egyazon vagy külön
nem tűnik többet úgy, mintha kettő volna még;
egyidejű és általános síkján, még azelőtt,
abban a varázsos pillanatban, az alig észrevehető
határán, mikor a sodrásban odaérsz, és mindig
hamarabb nyílik meg az örvény, mint várnád, és benyel.

R/ Ugyanaz a szeles-borús idő tizenkettedik napja,
és a válasz is ugyanaz rá: arccal fordulsz a falnak.
Bántó fény árad el, mint tejüveget lámpa
kerget szét, beszűkül a vakító homály,
perccé válik, az asztalon papírok
felületén villózik, csónak víz oldalán. –
Fordítva. – (Mert most elhibázni könnyű,
nem világos, mi hasonlít mire, s hogy viszonyos

avagy egyoldalú az ilyesmi, tárgy viszonyul a tárgyhöz,
vagy tükröződik benne, mindössze lépre csaltan?)
Álmodban arra ébredsz, apád nem válaszol
a kérdésre, mi baj, csak néz maga elé,
ami jelentheti, hogy halkonzerv van kenyér
nélkül, de azt is, hogy instant kivonulás
kéne akármiből, helyzet s gyönyörtelen
ugyanarra vár, az bármelyik pillanatban
bekövetkezhet most már, csak a cseresznye ága,
száz vékony és kopasz gally, a végükön ügyetlen,
zöldes levél-pamattal rángatózik a szélben.

S/ Mint meggyújtott szitakötők, jánosbogarok
imbolyognak a sötétben, csupa zöld
cigarettaparázs. Névszói állítmányok
szállják meg a mondatokat. Nincs kívül, sem belül.

Hiába gyűlölsz, nem bírsz elpusztítani,
hát nem érted? Ámítod csak magad, míg a vonagló testet látod,
mert ami nincs, épp ezáltal lesz örökké,
beárnyékolja éjszakád, megnyugvásod oda.

T/ Meg ez a megalitikus
szokás a szabadversekkel, szembeállítva holmi cizellált,
formákba szuszakolt paxittal; és hogy mindig
csodagyerek akart lenni, öregkorában is, mint akit becsapott
a pályaválasztás – mikor T. a végtelenedik hatványára emelt
végtelenről ábrándozik, mint aminek semmi
vonatkozása, mert meg nem testesít,
vagy a szófogadatlanság archetípusairól, s hogy ezek rendre
aranykorokat zárnak le, a későbbiekhez képest legalábbis,
fehér foltok kísértik, a felfedezés
rá is vár a kanyaron túl,
és ezt nem lehet kiőnti. Mások egészen mást gondolnak
erről, de csak ha az „ugyanaz” koncepcióját nem
vitatjuk; minden más, mint aminek látszik,
épp csak nem világos, micsoda; belső tűzhányók peremén
egyensúlyoz, fuldokolva a füsttől, kifele ként köhög.

Vagy itt a dal: nem elbeszélő, nem szól semmiről,
és ez nem hangszerválasztás dolga, hanem a lényeg –
időrend nélkül is ki lehet mondani
másként kimondhatatlanokat; a költészet ezzel küszködik
évezredek óta, a szimultaneitás hiányával, amire a szavak
sorrendje kényszeríti, holott egyszerre kéne felharsanniok,
miközben így még egy akkordot se képes megidézni,
noha mindkettő láthatatlan, a dolgok alaptermészetével
legalább ebben nem ellenkezik; ám máshova jut
hangszerelés és dadogás, határait míg tologatja
még mindig semmi s újabb végtelen közt. Lélekzet-módok ezek.

A sebeiről senki nem tehet,
mégis, csak ezek valóságosak,
nem a hálás tekintet:
ami nem gyógyul. A terek nyílt sebei a fényben.

Könnyebb volt sodródni, míg senki voltál.
Azzal, hogy önmagunk vagyunk,
a probléma töpreng, miként okozta magát.
„Légy hű magadhoz?” Lettél volna ál?

És mindent megtagadni
se megoldás, és elfogadni sem,
a középút, a „van, de nincs sehol”. Ezek a megsebzett idegzet dalai.

Ki tudsz törölni
teret, időt és tudatot? Akkor tiéd vagyok;
különben ne kísérts. Talán álmunkban kéne.

Annyi tökéletesebb van! És mégis, lehetetlen
szabadulni a nincstől, a megfosztás örömétől,
ha glóriák zúzódnak porrá a folyó vizén tavasszal.

U/ Dávid ma cirkuszi eb, csóválható farok, hogy funkciója
legyen – ez Saul, a despota álma, aki kispolgárként kezdte,
de elvétette a lényeket az első perctől fogva:
nem ártatlan, mert tagadja. Kapkodna fűhöz-fához,
magával szembenézni, ettől még jobban retteg,
mint elfogadnia, hogy a foncsort rákényszerítse
az őt meghaladó lét. Megfut a többtől, száguld
mulasztásból mulasztásba egy életen át,
ajzószere pótcselekvés, nyugtatója a szórakozás,
s aki megtagadná tőle, nem művész?

Barátaim!

Költőnek lenni nem rang, a közösség kitüntetése,
nem demokratikus játszma, szavazógépezet műve,
közízlés királycsinálót rózsaszín álmában képzel.
Birkózás végtelennel, naponta felképelve
emitt, kiröhögve amott, mert senki el nem hinné
a pofonegyszerűt, aminek a verés jelképe csupán,
hogy nem önhittségben az erő; a függönyön túlra látni,
és eldadogni, ami azért szép, mert lehetetlen.

V/ Csak hogy egyetlen sort megértsek, Berlinből Londonba mentem.
Nővérek láthatára! Az úticél. Helyrehozni mind.
„A test a szellemben test igazán csak”¹? Nem Rilke földje ez –
szellem a test révén: ez volt a reneszánsz, az angol materializmus
pedig a közvetlen folytatása. Ez a rettenetes tömeg,
a törtetés, amit névtelenül kell kibírni, rothadó téglák
meg hivalkodó üvegpalták, megvásárolt és összelopott
kincsek, a hatalom kisugárzása tárgyakból, a veszett,
flangáló vonzás, aminek oly könnyű bedőlni, látván
benne a magasztost! Az erő alattvalókat teremt,
szolgákat önként, kis kényszerek végtelen sora által,
egyenként elkerülhetetlenül; a római birodalom
közvetlen folytatása így Európa, a vér, a szex, a játék
meg a mérnöki zsenialitás kultusza mellé azonban
ez a test által szellemi az anyaméh, kultúránk benne fogant;

¹ Rilke: *Szonett*. Rónay György fordítása.

ezt fordítja ki R., tagadja meg az újkort, hoz létre
egy másfajta tökélyt, s az épp ezért ellenpont.

W/ De a gyermek nem mondhatja: *van*, benne vagy kívül,
anélkül, hogy meg ne próbálná kizárni a maga mindenségéből,
mert nem tud elképzelni egy olyan létet, melyet egy másik
ölel vagy zár magába; és így anyának lenni
nem ismétlés, egy titok alakhű megjelenítése,
míg a gyermek szintjén élünk. Fertőző félreértés
lesz meg nem értett lényegéből, alakmás
helyett elszabadultak egymást gyilkoló
csűrhéje, az érdek karmesteri pálcájára
ügyelve csak. A fantom arcát sose látni,
műve azonban kirajzolja vonásait,
és ezzel kezdődik minden: lenni kétféle jelent,
melyből ránk az implikáció vonatkozik, rá meg a játék.

És felnövekedve, ha értjük, mibe fogtunk vagy keveredtünk,
s annyi valóval telve mégse a kényszert halljuk ki belőle,
a zenéből, mely irányít, noha nem látható, mégis hangzatai
vagyunk, nemzedékről nemzedékre összhangzatok
mintázata büszkén, a megalázott múlttá változtató
akaratával mondhatjuk az is: a nincs ez a más, ez a van,
nem léthiány, hanem a hiány léte, ugyanolyan szótár,
mint amit megtestesítünk, a nyelvtan is változatlan,
csak épp az átellenes állítások oltják ki egymást.
Meg hogy a beágyazottság belterjes mértana egybeesik
az elképzelhetővel, s ködös határait
nem azért fürkésszük, mert bárki remélheti:
„Felszáll a köd!” Nem száll föl. Ez az egész így marad,
de egyetlen menedékünk, a madárdal mást se parancsol:
ismerj és lélegezz. Ez a kettő is ugyanaz.

X/ Árnyékban felnövekedve, egy szavak lakta világban,
páfrány közt, nem mint a nyiladozó rózsa,
amelyet mindenki csodál, jeltelenül,
ez a tévedés: hogy a dolgok önmaguk,
nem a hazugság az igazság, létezik azonos.

Mert nem igaz, hogy végtelen egy és kint van csak, évmilliárdok
tág tere épületét rejt, helyet adván benne kibontakozóknak,
ám értelmük kilúgozta a szám, az üres jelképe, szabályrendszer
alapok nélkül, semmibe horgony. Az eredmény
nem bizonyít: hogy az összes nem létezhet, csak számok uralma,
s ami nem számos, nem tudományos, és ami nem tudományos,
haszontalan az, mert nem *mi* uraljuk: álmok, a képzeletünk, mindaz a
párákba vesző táj, gyermekkoraink még felködlő hegyei, számot
sose látott, is igaz, s mi, e benső lányai és fiai haza rosszfele tartunk.

Vonatkozások nélkül, ahogy újabb végtelennek
vágjon az ember. A példa szertefoszlik,
nem bír úgy lenni, hogy hivatkozás
legyen minden mozdulata, a szavak tőle állnak
biztos talapzaton; de a hang, a sugár csalogatja
egyre el onnan, befelé...

Y/ Csapdába esni végleg, majd a csapdából kitörni,
egyszerre, mint a mag, két állapot határán,
mert a vágy által az én oldódik fel a mostban,
vagy a most vágyik az énbe, szilárdulni szavakká?
A képekből kifordított velő mint tartalom
remeg a költő asztalán, előkelő horror;
körötte tépett kelleme, a formakészlet bezupáltjai.

Elhinnéd-e, hogy pipacsföldek a holdon és piramisok közt
azok a mély és szomorú folyók, hordalékot mángorolva
végig könnyedén: csupa alkony meg belenyugvás
elillant szó nyomában, holtabban a halottnál?
Vagy kitárt legyező pávafarka, kő arcán ha végigsimít,
mint test után futó árny, míg végre elé kerül;
csizma csikordul rajta kényszeres nevetéssel, naspolyán ónos eső.
És hogy csordultig csillagfénnel az obszidiánmedence, a szerte sziporkái
vízen lovagolnak;
kifosztja a múlt boltjait éjféli madárdal, hol a kisgyermeket
apja karjára veszi könnyét letörölve, s önmaga apja?

A napok a nyárvég melegével borulnak még a kocsikra,
és száradó hársak meg platánok fölött gyámkő a mennybolt.
Tudod-e, mi fáj annyira, mint a húsba szakadt nyílhegy,
hogyminden, ami árva, egyszerre érthető és elviselhetetlen?
Oly tisztán, mint a gyerekhang, amely kenyeret kér,
te pedig úgy teszel, mintha nem hallanád.
Kínzattam álomban, mindenem zöldre festve, terítő a cipőm.
Anyám, hallgasd meg rimázkodásom, mélyre szaladt bennem a kés,
a gazdátlan cirógatás, a blúz mögötti kék meg rózsaszín,
selyempapírok fétise, borzongáson átsütő!

Azt hittem, megbírnak a szavak, nem homokra épít, aki kitépi
magából a szívet, hogy rábízza erre a barna folyóra;
a túlparti sötétre, ahol erdő ér le a vízig, rég értve a csendet,
holdszivárványból magány záporoz a vidékre,
mint fellőtt bombák, a kék piros-zöld röppentyűi lehullnak,
s aranyos ívükből nem tanulnak a semmi sziporkák!

Fáradt vagyok, anyám, korhadó uszadékfa,
ahogy a pillérnek ütődik, vagy drótkötélen akad fenn.
Torlaszt épít a csónakház fölött, gally-törmelékekkel babrálja a bárkát,
ujja közt délnek hömpölyög a zöldár, a feltartóztathatatlan kívánság.
Bakancsot visz, tehenet, birkát, a parton penész- meg iszapszag;
és fáradt, mint a megterített asztal, melyről nem eszik senki,
mégis terül roskadásig, visszeres a falába,
mint a ruháskosár, ha már senkit nem vigasztal. –

Mert ami nincs sehol, van itt és száll le a pára
szemfödélén kiterített tájra, ima egy ismeretlen
Isten átléphetetlen küszöbe előtt.

(S hogy fároszokról, hogysem általában,
ne essék hallgatás.)

Z/ Ez a brutális meggyőződés se minden, hogy ha nem hiszel, a dolgok kezelhetővé egyszerűsödnek, és annyit szabad, amennyit kibírsz, a többire meg ott a pohár. Mert ha nincs kinek ellenállni, minek írtál le egy sort is, és ha téved a hermetikus, honnan az eszmény.

Most, hogy nem vagyok, minden folyékonyabb, mert ha bizonyos értelemben mégis, noha másként, ez épp a konstrukció alapjait tagadja; de ha égni jöttem, és sose volt kérdés, van-e igazam, mert elszenvedni a mások igazát, magamra bizonyítanom, amit hallani se bírok, rángó lábbal lecövekelni, mondani lassan, könyörtelenül a szemembe, ahogy láng keres még száraz helyet a fán, kígyó falja föl magát –

Hogy a féltékenység természeti erő, noha a szeretetnek hatalmasabbnak kellene lennie nála, de nem az, mert ez nem egy tökéletes teremtés; és nem azért, mert az egyikért küzdeni kell, ám csapataink a másik ellen vannak lekötve. Ha kimondanám, hogy az alkalmatlanság félelme gyötört, talán megkérdeznéd, nincs-e joga a szenvedőnek elmenekülnie kínzója elől, saját kockázatára persze, melyben benne lobog a tévedés reménye-kárhozata; vagy hogy az önféltés másik neve hús, mely ütni vágy, végezne munkát, a végletesbe kitörne: a dugattyú örülete, ha nem kívánt pályára löki a feszültség, és hogy mi köze ehhez a jognak, de el kell szenvedni mégis, ha égni jöttem.

Az önpusztítás bugyraiban otthon, ha már mást feloldani nem lehet: megölni a szenvedőt mint egy kísértetet, egy fájdalmat, ha fantom, mert úgy alakult, hogy önnön oka – kirágni kelést, letépni meglőtt végtagot, megmentenem magamtól, ha ez is szeretet. Vagy mint egy szurdokba, bemenekülni a tudathasadásba, nappali, éjjeli én közé, fenntartva egyik látszatát a másik uralma árán –

A vas megeszi a rozsdát, a kígyók elszabadulnak végül, de ha égni jöttem, és amit kimondhatok, hazug, s igaz csak az elhallgatott, az önkínzás az önmentés csodája, mely tűzzé változtatja a fát, kitépi a kitépőt, eltörli, ami eltöröl, hogyan.

Fogd hát: méltatlan vagyok érdekeidre, és ezt nem te döntöd el, az önbeteljesítő jóslatok logikája szerint.

Mert annak tettettem magam, hogy feladatodtól eltántorítsalak,
vérfertőző anyául megszerezve. Mert nem fogadhatom el:
úgy kaptalak, ha elhagysz. Nem bírok folytatódni, túl kevés
bennem a te, átadni helyem,
s örvideni, hogy így rendeltetett.

De ha megállni jöttem,
mint ló a malomban,
többré nem érezve az ostort, olyasmire bukkant.

KÜLPOLITIKAI KÉPESLAPOK

NEM MEGOLDÁS

Mint akinek a hónalja viszket, s nem képes megvakarni,
mert nincs keze; vagy várják, egy megállóval hamarabb száll le,
s azt hinné, légvonalban, de eltéveszti az utcát,
így egyre távolabb, bár reméli, párhuzamosan.
Vagy már sötétedés után egy kivilágítatlan faluban,
szűk utcán, házsorok közt, a falu közepén,
ahol este kilenc után senki se jár, a porták ajtaja zárva,
a csinos vaskapuk, kifelé kacskaringózó szőlő
a tornácokról, minden redőny lehúzva; egyszerre ott áll,
húszévesforma lány, és stoppol a sötétben.
Sérült gerinccel, kacsázva, nehezen száll
be. Innen, a falu közepéről, azt kéri, a focipályáig
vigyük el – az csak ez az utca, épp a kocsmával szemben,
onnan majd hazatalál. Egyetlen zacskó a kezében.

A mélyútnál azt mondod neki, kerülhetünk is egyet,
ne kelljen dombot másznia, látván, felkanyarodik a sikátor.
Elágazás – „Most jobbra, jó lesz”; egyre keskenyebb az utca,
egyre omladozóbbak a hajdan meszelt házfalak,
tető, kerítés beroskadt, kint virágágyak, bent őrült kutyák.
Száz méterre a főúttól, a dombtetőn akár egy más világ,
rozsdás a szegénységtől, és minden nap egyformán
reménytelen. Azt mondja, itt kiszáll; meghoztuk, és
szép estét. Út tovább erre nincs,
de a ház mögött a tisztáson, égis benőtte a gaz,
ott meg lehet fordulni. Lefelé szóttanul.

Élet a Dunakanyarban: nyilván egy szegénytelepnél
többre is telik nekik, ez itt a katolikus faluvége.
Idelátszik a templom, ahogy valaha a téesz.
Nem mindenki szerencsés. Csak látni ne kelljen, aki nem.
A kegyes szamaritánust mindenki hülyének nézte –
amint felgyógyult sebeiből, a volt beteg betakarta,
elvette mindenét, beletepedett a készbe,
evolúcióról magyarázva, meg hogy nem olyan világot élünk.

Segítsek? Persze: ne. Viszont próbáld azt válaszolni,
hogyan igen. Másféle tempók, tavon át, zivatarban.
Vagy egy recsegő vén teknő, már rég szétesni készen.
Próbáld csak meg. Mindenre az Excel sem megoldás.
A kislányod nem kaphatod vissza: ez egy felnőtt, erőszakos nő,
akit te tettél azzá, hogy megvédd önmagadtól.
Egyedül ál-választéknak nem híján, összeszorítva,
nincs más választása: a szeretet belerokkan.

MINDIG SOHA

A „kiterítenek úgyis” hibátlan logikája
úr mindenben. Még mindig jobbra vagy balra, és
nem át: a katonásdi, a gyermeteg kísérlet
magát pusztítja el, a választást soha.

A DOLGOK

Nem tudtam megbocsátani az ember
hullámtermészetét, hogy a tehetség
föltornyosul, apad, a felelősség
nem mindig azé, aki elvállalja,
vagy csak sárosnak látszik, s így magam
maradtam – nem mert jobb lehettem volna,
mint hittem, ám a csalódás kivert,
hanem bőrömből bújtam volna ki,
nem sikerült, s gyötört, cseppben a tenger.

Nézd, itt egy alma: nem kérdez-felel –
férges vagy sem, sárgán pirulni próbál
a csípősödő éjszakában is.

EZ A BOLDOGSÁG

A virág kinyit, illatozik éjjel,
megrészegíti a szendert. Akkor ártatlanabb,
mikor éhes, vagy mikor jóllakott?

Élnek a szülei? Bocsássa meg nekik,
hogyan kellett nőnie, apát férjjel, anyát
feleséggel pótolni, és a feladat meghaladta
a képességeit; mostanra van talán,
aki Önnek nem fog megbocsátani,
s ez a boldogság maga.

EURÓPA

Beszélő szerszám vagyok, a céljaidra kellek,
illetve nem is én, hanem ami házhoz jön általam.
Pók a legyet, befontál, előbb elkábítottál,
most már nem tudom, hogyan juthatnék ki a bábból.
Kóstolom a „keleti ízű” zacskós levest: avas.
De persze még mindig olcsó, és több a semminél.
Mégis, Hamvast idézi, az űrült *Karnevál*-t,
kapitalizmus a gazdagnak, szocializmus a szegénynek,
azt hiszem, az óvóhelyen beszél így Izraelről,
mint egyetlen országról a világon, ahol kétféle rend
uralkodik egyszerre. A jóléti társadalmak
ilyesmivel kísérleteztek, azután jött a meglepetés,
hogy a fizetett szegénységre van bőven vállalkozó,
és elmosta őket is a nyomor áradata.

LEBEGNI, HULLNI...

A nagyravágyó is lehet szerény,
szorongva álma indítékait,
s ha meggyógyítják, szörnyeteg megint.
Kik lappangnak bennünk új puccsra készen
a kísértések barrikádjain?
Folyton kezdődik. Száraz, friss zene
tesz úgy, akárha minden rendben volna –
a gyöngykagyló teljességébe zárva
világ lapul következetlenül,
s egy elmélázó szopránszaxofon
a dallam fölött kócsagként lebeg.
De elfogynunk, miként a holdsugár,
hogyan kell, mondd: mutatja dallam-e?
Árnyas ösvényre hullni tűlevél
közé, majd onnan tovább nem sietni.

LEGYEN BÁR BECSAPÓDÁS

Az így kikevert lírai személyiséget
szűrd át élményeken, keverd el sorssal, sava-borsa
ez a tiltakozásnak, melyet az anyag ad tudtadra,
miközben rúgkapál, nehogy világra hozd;
tégy úgy, mintha mit se tehetnél róla, ez a búra
megvéd egymástól, s nem is tart érte különösképp hazugnak,
aki élt át már ilyet, verejtek sójába főve, mint egy leleplezésen.
Az ízet adrenalin adja, zamatát a rajtakapottság
félelme, üldözőid hogy meztelen találhatnak; mégis kijársz
minden éjjel a holdfényes térre, kockáztatva, hogy megpillant
valaki, közelebb lép, megvizsgálja szemérmed,
te pedig belehalsz, vagy mégsem, s ez még izgalmasabb,
mert azzal kecsegtet: hazudsz mindenkinek, akinek eladod
ezt a lírai ént, és többre mégse futja.

KOMUNALKA

Bedeszkáztad az ablakokat, mert a huzat mindent átjárt.
„Ez nem átjáróház – morogtad –, tessék vagy az ajtón bejönni,
vagy kinn maradni, akkor is, ha buli van a zsákszobában,
s a meghívás mindenkinek szól, noha a társbérleten keresztül.”
Kié az előszoba fölött a fennhatóság: aki benne él,
vagy a lakás volt tulajdonosáé, aki azt hiszi, nagyterem nélkül
a pitvarnak semmi értelme, bent viszont ő dirigál?
Mindenki tudja, a másiknak mi volna a kötelessége,
közben szegény huzat elfáradt, de az se küld vonatot érte,
se repülő, aki a bejárat lakóit szapulja, mennyire érzéketlenek
a mások érdekeire, a magukét előbbre tartva.

MI MARAD?

Nem tudom garantálni neked, hogy igazam van,
noha biztosíthatlak: többet vártam magamtól,
és ez nem a „van véleményem, de én se értek vele egyet”.
Ha egy zsákmánypárt kettészakítja, az ország
leül és hallgat, megtaposva, serpentin a fűben bál után,
a dolgok jobbján és balján, utolsó ítélet előtt.

Ilyenkor az ember szólni szeretne, vigasztalni, ha lehet,
szégyenkezik a korpa közt; a csámcsogás közeleg.
De ha szólni is, hallgatni is hazugság, mi marad?
A tettek nyelvtana – rég nem próbálkoztunk ezzel.

E LÁNGOKTÓL ÖLELT

Hogy beálltál polgárosodni, nos, ez úgy volt:
az idő telik, a becsület meg fogy. (Bocs, a zidő.)
Szegénység meg nincstelenség közül biztos ízléssel
az előbbi választva mindig, ennyit csakugyan,
de mért bűn tenni a hazáért, miközben csurran-cseppen is?
Ahol faragnak, forgács is akad,
míg lószar lesz, verebek is lesznek,
meg a többi bölcs tapasztalat. Ez a krumpli, az a kés,
ne keverjük össze a dolgokat, és mindkettő nálad.

Elmentél gyarmatosítani, ám véletlenül
saját néped – eddig csak a belső
ellenségnek volt hagyománya, mostantól a szolgának is ismét.
Nagy úr a történelmi szükségszerűség, pláne ha Marxba
is belerúghatsz, míg a magad szerepét
a rivalda előtt alázattal föl vállalod.
Hát nem látják, hogy mindez áldozat, és ráadásul értük?
Nem. De mit is várj az ilyenektől, és különben is,
jogod van elvenni mástól, mert a szüleidtől is elvettek,
s az élet célja végig fennmaradni
a gőzös forgó lapátkerekén. Míg másnak is jut,
még mindig nagy ez az ország.

Az emberi veríték szaga más
egyedül, tanítja Lénárd, bár ő orvos volt, csak a gyógyításhoz értett,
s hogy mennyire, mutatja: bele is halt. Ez nem az a szaktudás,
amire a vagyonod föltennéd; de mit is beszélsz, megtakarítás az csupán
öreg esztendeitekre, gondoskodás a jövőről, saját fenntarthatód,
az IKEÁ-ban vetted, míg másokért buzogtál órabérben –
nincs is hatóság, aki ebbe belekötne, bár a választásokat
ideje volna végképp eltörölni, most, hogy a hatalomba beleszoktál.
Minden támadás méltánytalan – értse meg mindenki végre,
értünk gyarapodsz, nem ellenünk, s e baljós szerepet
nagy belső vonakodással, mi több, hosszas tusa árán
fogadtad el egy öltözőben. Mért, sportolni se szabad már?

SÉTA A KEREPESIBEN

Néha látszik az igazság, bár többnyire felhősek a csúcsok;
viszont hogy lehet mindenből lószart csinálni az egyre több verébnek,
ezt őszintén nem értem.

A számítástudomány teológia az újplatonizmusnak –
még mindig az a kérdés,
vajon hierarchikus vagy mellérendelő a megismerés modellje?
De ezt is csak azért írom, mert késlekedik a hazatérés, és az álom erősebb.

Egyes eszményeken nem fog az idő: megfutamodik tőlük az anyag;
jelképek versenyeznek, melyik hasonlít jobban rájuk,
mi meg összeroppanunk a sikerük súlya alatt.
(Vagy én voltam gyöngé élni, míg álmodni is lehetett?)

Háromszor károm a varjú, ha meghalsz, kijövet
az embergyűlölő ragyogásból.
Egy arc vagy helyzet erejét azon tanuljuk, mennyire
híven tükröz holmi mögöttest, s zúzódásaink
az eleven példa rá: jelképek vagyunk csupán.
Mikor a lényeg közelébe értem,
megszűnt a készítés, hogy beszéljek róla –
úgy látszik, mesélni csak az útról lehet.
De te, aki önmagad megtagadásából éltél,
mihez kezdj? Gyermekeim, néktek adom ezt a földet,
nem mert kivonulok belőle, hanem mert megérdemlitek.

TETTEK ÉS MULASZTÁSOK

Egymás iránti közönyünk a társadalommal kölcsönös:
ő nem érdekli, mit művelek, én teszek rá, tetszik-e neki.
A mennyiség, a többségi elv híve, nem a minőségé, egyikünk se alkuszik –
a vége nem lehet kétséges, mindketten elbukunk,
míg azonban én számolok ezzel, benne nincsen önkritika,
mert nincs tudata, csak ösztönei, közös lelkiismeretről
csak hírből hallott, s az is népszavazáson dől el, akar-e bűnhődni
tetteiért és mulasztásaiért. Az ilyesmi visszaüt.

Van-e tanácsom? Nincs. Az árnyékból, ahol élek,
nesztelenül járkálva, mint a többi éjszakai vad,
a szintér ügyis élet vagy halál, nincs mit mondani.
Lámpával ide be nem hatolhatsz, tüstént
elvakít a sötétség, érzékszerveid csődöt mondanak,
hold és sűrűség közt, fennhangon vagy vacogva.
Itt már csak haladók vannak, ők is csak egy darabig,
minden elhangzó szó levélről koppanó vízcsepp,
felszáll a suttogás, felissza a lombkoronán túli,
s mint pára csapódik le a csillagokon.

ANZIKSZ 4

A Reichstag előtt orosz zászló csattog.
Alatta hirdetőtábla, rajta nyílt levél
Putyin elnöknek – jó németséggel arra kéri,
szabadítaná meg Németországot
a fasizmustól. Körötte kis csoport,
bámészkodók; két férfi magyaráz.

Visszamegyek a konferenciára. Mint egy tudományos
zsinagógában, a szovjet diaszpórából szétrajzott tudósok
csak a témájukkal törődnek. Előttem toll és papír.

Az idegenvezető szerint Sztálin teljesen félreértette
a Reichstag szimbolikáját, mert nem tudta, hogy Hitler
gyűlöli, könyvtárnak szánta csupán az új birodalmi parlament
mellett, melyben százhuszezer embert akart leültetni,
a kupolája pedig magasabb lett volna a tévétoronynál.

Persze sejthettem volna, hogy megteszed úgyis.
Magyarnak lenni nem a háláról szól, a politika meg...
Azt mondod, olyanok vagyunk, mint a nádi varangy,
belénk pusztul, aki elfoglalja a Kárpát-medencét?
Nem mintha itt lettünk volna már, de hol a római –
s az ottomán, a Habsburg-, a Harmadik, a szovjet
birodalom, mit muzsikál a NATO meg az EU
Damoklész kardja alatt?

Nem várnék fél lábon, míg kiderül,
csak azt tudom, hogy így győzni is szívás.

EZ PERSZE FREUD

„Szeretnék a gyereked lenni, mert akkor te lennél az anyám” –
gondolja Télemakhosz. „Ezt mondanám Kirkének,
ha értene a szóból, de csak az erőből ért:
az érdekli, tetszik-e, mert akkor hatalma van,
s ha odaadást mímel, a többit észre sem veszem.”
Árad a népvándorlás, mióta Trója odalett,
hettiták Egyiptomban, hömpölyög be a dór:
emberi nyomorúság, jog az önvédelemhez,
a politika haszontalansága meg titkolt érdekek
mozgatják az egészet. Jönnek a tengeri népek,
csupa primitív horda, barbár, több lúd mint disznó:
vége a kolbász- napoknak. Kivándorolni hova?
Kinézték Ithakát is – marad az ellenállás
vagy a bukás így is, úgy is, mert csak szemfényvesztés a béke,
időhúzás újabb leszámolásig. „Nos, kedves asszonyom,
kardom hegye torkodon, úgy kérdezem: szeretsz-e?
Ne feledd, ambivalens a férfi, és ha rosszul
felelsz, próbára kell tennem a halhatatlanságod...”

GIBRALTÁR

Abba a völgybe többé nem jutunk le. Látod,
a viadukt pillérét eltörte a forgószél: mint egy barna jármű,
emelkedik-kereng, az úttest pedig
döglötten lejt, úgy hever.

Hajó ez, villamos? Billegünk a földhíd peremén, rohan
lefelé, egyre sebesebben a peremet átszakító tenger,
vizek, ezüst patakok, egy új medrének
örvendő egész óceán.

Odalent a múlt, itt fent a jelen, ez a sikamlós-
saras egyensúlyvesztés, ahogy kapaszkodsz, gyerekek
sikoltoznak, egyre vizesebb a lejtő, a fák
eltűntek már derékig.

PARMENIDÉSZ

Rövid leszek. Mindjárt lejár a kor.
Nem – nincs határa annak, ami van,
így nemlét sincs. Múlás, keletkezés
a végtelent vonná kétségbe csak,
tehát fölösleges. Mindkét kultúra kölcsön,
és mindben idegen vagy, meztelen
közömbösen, gyógyíthatatlanul;
s én, vasárnapi költő, hadd vegyek
elégtételt vad szomjúságomért.

BEMUTATKOZÓ SOROK EGY IDEGENHEZ

És úgy találtam
hogy itt lehetne tenni valamit,
még nem mosolyból, de már nem vicsorból.
A dolgom ez: játszom a küldetést,
rágjon bár kishitűség, mert ha több
lenne, bátrabb volnék, s ha nem,
butább, észért kétszer nem sorba állni
merész – a tömegben hajléktalan,
süket csönd tengerében fulladozva.

NÉVJEGY

Nem akartam önmagam lenni. Menekültem magamtól,
és nem sikerült – ezt nem bírtam megbocsátani neki,
aki próbált elszakadni, akivel azonosultam.
Nincs ebben semmi érdekes. Tulajdonképp nem is téma,
hanem ítélet, felolvasni is hosszú, megspékelve védőbeszéddel,
a tárgyalás vége felé; lassú koreográfia
kiszámítható fordulatokkal, csak a bekövetkeztük titok –
valaki szökni próbál, elfogja az őrség, soha nem volt
esélye, élvezni meg nem bírta, amit a börtön nyújthat,
mert végig a haláltól félt, hogy még ennek is vége szakad,
kapaszkodott munkába, szavakba, emberekbe, vágyai
megcsalták, megszégyenítette alakoskodó érdek,
nyers semmittevés más fulladozók láttán,
arcába meredő szégyen, tulajdon banalitása, semmi
vigasztaló, csak a baljós, és mindez határidőre.

TIZENHETEDIK TÖREDÉK

Az emberi természettől megtisztított test álma
kísért minden fényképben. Dialógusok ezek
a másokká álcázott magammal: ma reggel nő vagyok,
az üveggömb másik felében lakom, csak keveredni
járok a határfelületre, hiánytól teljesen.

Lét, nemlét miféle keveréke? Parmenidész
ilyesmire gondolt-e, mikor azt dünnyögte: „*Jobbra
a fiúkat, balra a lányokat...*”,² a tizenhetedik töredékben?
Ami megéleszti, ugyanúgy létezik-e,
mint aki nézi? Nem – a kép a múlt, a néző a jelen,
egy másutt lévő most alsóbb szólama. Hallod?

A kétféle jelen, az övék meg a tiéd!
Az »akkor« ezt jelenti. Ez a hasadás
tátong mindenkiben, aki lát, s összetéveszti a látványt
a képpel, elnyeli, múltba ejti a most,
pedig azt hitte, itt van, végig csak itt akart lenni.

---

² Steiger Kornél fordítása.

DEVOIKO MOME

Az ötnegyedes keringő hullámszik, vágóban lovas:
ráépülnek a hármak az ötre, miféle Burgtheater –
a szilveszteri párok habos nagyestélyiben
pörgő magnóliái, amelyek fecskeszárnyon
ringják körül a termet, miközben ez a dal
sérti és megalázza ritmusérzéküket, igájába hajtja
a velencei csillárok alatt, mennyi szép fejet.
A meghámozatlan titok, amelynek minden rétegét
rég ismered, de mégis önmaga, az én legsötétebb
félelmeitől elfelé, míg nem a testbe költözik,
s a maszk ruhát ölt, hogy kíváncsú
legyen az űr, melyet e hús kitölt; zene
szinkópái az ékszere, éji
bizonyossággal táncol balkáni taktusokra,
dob, hegedű rí neki, hullámszó pikula ringatja ölében,
s a hangja! Csalogat maga után, be a nyelv
sűrűjébe, muzsika csaltja rejti,
hogy utána menj, a legközepebe, be mindenek mögé,
ahol levetheti álcáját, majdnem az összeset.

TOY STORY

Fura, mondod a térképre tekintve:
ez a huszas évek Moszkvája, meg
Oroszország ugyanekkor, s ha nem
tudnánk, az is csak propagandatermék,
hogy itt lakott a Mester, itt Woland,
Lihogyjev és Berlioz lakásán
a Szadovaja meg a Tverszkaja
között; aztán valami leheletfinom –
ez Margarita öltözőszobája
az Osztoszenka utcában, tehát
nincs messze innen az a szuterén
a Manszurovskij közben sem, ahol
a kézirat a lángokba röpült,
az ott meg Zsivágó gyermekkorá,
s a többi sors, és már mind védtelen.
Időbe fagyva, zárványok, szelíd
közönnyel járnak változtathatatlan
történetük kanyargós útjait,
hiába vezet minden ugyanarra,
birkamód ismételnék száz hibát,
mint aki nem lát ki kartondobozból,
mi pedig úgy hajlunk fölé, ahogy
zsínórpadlásról néz alá az ember,
s hiába vágynánk, nem segíthetünk.

MÁSOK

Érző ékszer, kisleány! Ne nőj fel, most történik a lényeg,
attól vagy boldog, amit még nem kell tudnod,
s ha sürgeted, csak hamarabb szertefoszlik az álom.
Hallgasd a nyírfalevelek suhogását, fű dől lépted nyomában,
folyó fut, szél fú odafönn, dürrög fajt, medve legel,
fagy megcsípi, kipirul a berkenyebogyó.

Táncolni mész, hogy párt keress, dalolsz, de férfiak
mind a zenészek, öltöztetnek muzsikába,
szótlan gyönyörük más, mint akit érzel
magadban bontakozni.

KILÁTÓBÓL

Szemfényvesztésnek tartom a távolság eltörlését,
mert olyan hatalmat ígér, mellyel nem tudunk mit kezdeni,
rá készületlenül: utazást meg a változtatás hatalmát
távoli dolgokon, de az ember továbbra is
csak egyhelyütt lehet, hiába tesz úgy, mintha időre odaérne,
míg épp ezáltal máshonnan késik el, s hiába hiszi, hogy pénzzel
minden megoldható, az arisztokrácia meg az osztálytársadalom
volt csak útban, miközben épp az a kérdés,
mire tüneti kezelés a mesterséges közelség,
miféle téveszmék származnak belőle, s kinek
használ, kinek meg árt, ha a névértéken váltott
hitet értékeli túl, megtéve napjai alapjának.

A zene, félúton nyelv és biológia közt, változtathatatlanul
messzi; témátlan múlás a történethez képest,
ami a nyelv sajátja, viszont a hangmagasság
mentén kileng egy másfajta közlés szabályai szerint,
amit meg a jelentés nem bír utánozni; boldogsága ez,
egyhelyben festve világot, akár a képzelet,
a politika ellensége; a pénz lerontani
a képzeletet akarja, ezért a helyben felszolgált távol,
ingyen gyógyító illúziók helyett az éterien gyilkos
termék. Gondolj és merj! A kakas kukorékol.

KIÜRÍTÉS/RÖVID KÓDA: AZ EURÁZSIAI SZEM

CSAK MOST

Most már tudom, semminek nem lesz vége
soha. Nők, kapaszkodtok az időbe –
aki elengedi, azonos a kapaszkodóval,
egyetlen lény él, minden korszakában
egyszerre, mindet millió alakban
kibontja, és az eseményfüzér
egymásba hurkolódik, van, de nincs:
nem volt „előttem”, nem lesz „majd”, „utánam”,
csak most, örökké, múlhatatlanul,
s az önmagával egy személyfölötti.

VALAMI EGYSZERŰT

I/ Ez nem Elízium-Alsó, ahol most megállunk,
igaz, nem is Hádész-Felső, noha egy párka az állomásfőnök.
Kis mozdonyán végigtolat a zsiliprendszer mentén –
nagy kortyokban gyűlik a lét, hattyúcsapat a magasban.

Négy év hajrá után végre kikötő, bár egy éjszaka azt mondtad,
mért nem hagylak békén legalább ebben az életedben –
így futottam ki. Bárhol, ott sem volt maradásom:
megoldhatatlan mondat, kitér tőle az inga.

Valaki tegnap azt írta, az igazi radikális
magát is megtagadja, nem csak ezt a világot.
Téged nem érdekelt, én meg nem gondoltam erre:
a kisvasút jön vissza, elszéledtek a hattyúk.

II/ Brutális nap: Steve Reichet hallgatok, máshova nyílik.
Igen, a zene az, ez a teteje-alja ablak, mindkét kiterjedése
egyszerre változik, nem mint a szó, erőtlén.
Látod, kiürült már a tér, senkise járja, hiába látsz tömeget
odalenn, nincsenek ott, mert képzeletükben
sziksó lepi el cserepes szomj maradvékát, nem hisznek benne,
vannak csak, kirekesztve a térből, helybe szorulva...

Nehéz megmondani, mit akarok a múlttól.
Változzon meg? Kevés. Legyen újra jövő? Lehet-
e más? Ha minden, mint a csillagóra, körbejár,
úgysem sikerül, az lesz, ami volt, ezt kérni bolondság.

Ez a sodródás leteper: berregni a múlttal, mint egy ócska ladik
siklik el hosszú farmotorja elől a sarkantyú felé,
kacsák közt. Jegenyesor
kíséri, néma pára,
nem nézi idegennek a Pilis, se a töltés.

Talán hogy szűnjenek meg az utazások végre.
Egyetlen hazatérést, ami otthon találjon;
mikor a kertkapuban a fiú apjára ismer,
az magához öleli, és megbocsát magának.

FRESKÓK ÉS MINIATÚRÖK

Gesamtkunstwerk papírból.

Avar, herul, gepida, kazár, lív, tokhár, vizigót.
Megvoltak a szempontjaik, azonosak a mienkkel.
Túl nagy ez a motívum, nem fér bele egy versbe,
azért kell folyton újakezdeni, mintha a vászon
másokban folytatódna, egymás mögötti vásznak
sorozatában látszana, mi ugyanaz, mi más –
együtt értenénk meg a preszókratikusokat,
akik elvesztek a részletekben, erejükből
szintézisre nem futotta. Az megmaradt nekünk.

Mennyi rútságot ismerek magamban.

Tartalom

VÁLTOZATOK EGY TÉKOZLÓ APÁRA

Előhang
Télemakbosz utazása
Katalógus
Az a spártai
Kaliüpszó
A Nesztórnál írott versek
Leány dala
Fiú dala
Föld
Három vers Hölderlinhez
Szobor
Törvények
Budapester Strasse
Döntetlen végleg
A címzett ismeretlen
Errol Flynn zálogba csap egy szívet

KÜLPOLITIKAI KÉPESLAPOK

Nem megoldás
Mindig soha
A dolgok
Ez a boldogság
Európa
Lebegni, hullni...
Legyen bár becsapódás
Komunalka
Mi marad?
E lángoktól ölelt
Séta a Kerepesiben
Tettek és mulasztások
Anzixsz 4
Ez persze Freud
Gibraltár
Parmenidész
Bemutatózó sorok egy idegenhez
Névjegy
Tizenhetedik töredék
Devoiko mome
Toy story
Mások
Kilátóból

KIÜRÍTÉS/RÖVID KÓDA: AZ EURÁZSIAI SZEM

Csak most
Valami egyszerűt
Freskók és miniatűrök